

1958-05-01

Renskrift av anteckning anträffad vid genomgång av gamla papper 22.4.1967?

1958-05-01.

→ Kåseberga 1/5 1958 kl 1255: 36 ejdrar flög österut utanför stranden; av dessa var 17 ♂♂ ad. 4 ladusvalor mot V. 1 stenfalk. 2 + 3 alfvåglar i vattnet. 1 ejder // ♂ mot Ö.

⊕ Mälarhusen 2 kråkor tillsammans, varav en svart; kanske hade den litet grått på nacken.

Gislövshammur 1 svartvit flugsnappare ♂.

Gislöv 1 sparvhök in, jagad av 70 trutar. 1 annan sparvhök in, ej jagad av andra fåglar. 1 fiskgjuse in. Alla dessa rovfåglar lågt. 1 + 2 tärnor sedda, jag trodde snarast på fisktärna men blev ej säker. 7 skrattmåsar, svarthuvade men ej i ren dräkt, flög

sjöorre 3, ejder 25, bergand 1, alfvågel några, småskrak några.

1 silltrut ad ↑

flera ladusvalor, 1 backsvala, 1 + 2 + 1 hussvalor.

2
1958--08--06.

OBS-PLATS: Slimbridge, England. TID på dagen: 1845. VÄDER: lugn, övervägande molnig kväll, tämligen svalt.

En lärkfalk kom flygande, relativt sakta och med rak kurs, som hölls oförändrad länge; den var ungefär mot NO. Falken mötte så småningom ett glest förband av tornsvalor som flög söderut med 25 — 100 m mellan varje individ. Alla tornsvalor flög högre än falken. Denna reagerade till en början ej; och minst 15 — 20 tornsvalor mötte den utan att visa något intresse för dem. Även tornsvalorna reagerade föga eller intet.

Totala antalet tornsvalor omöjligt att säga. Jag höll ju falken i kikaren, och sedan jag sett tornsvalor i dess närhet släppte jag inte kikaren från ögonen.

Ett tu tre lade falken om flygteknik: i stället för lugn flykt övergick den till mycket snabba, djupa slag och steg uppåt, dock ej särskilt brant. Från det ögonblicket visste jag att det skulle bli jakt; det syntes på beteendet som jag sett många gånger tidigare. Däremot syntes intet bytesdjur i närheten ännu. Falken steg nu oavbrutet; därunder passerade flera tornsvalor förbi rätt nära den, men dessa föranledde ingen åtgärd. Och de syntes ej reagera mycket: kanske svepte de undan litet men återtog strax sin vanliga flygriktning. Slutligen hade falken hunnit uppskattningsvis 100 — 150 m upp, ej mera. Nu hade den också hunnit ifatt det tillämnade bytet, en tornsvala. Det blev jakt. Falken slog brant och våldsamt, men tornsvalan kastade sig nedåt och åt sidan, och falken missade. Slaget blev ej särskilt långt, ej mer än några få tiotal meter i vertikalled.

Falken arbetade sig snabbt upp igen och var på förvånande kort tid ånyo högre än tornsvalan, som visserligen också steg ehuru ej mycket. Nytt slag, ungefär som förut, och ny miss. Nu upprepades slagen minst 6 — 8 gånger. Alla var ungefär som förut, och falken missade alla gångerna, ofta rätt grovt. Nu var fåglarna ej längre på närhåll, men jag noterade särskilt att falken ibland ej ens kom särskilt nära sitt byte. Snarast kan man säga att falken "slog i närheten". Detta orsakade naturligtvis att tornsvalan kastade sig nedåt varje gång (jämför pilgrimsfalkens slag mot kaja. Rudebeck 1953). Vissa slag dock tydligen mycket nära att lyckas. Till sist lyckades det: falken slog och grep tornsvalan i flykten snett uppfra, högg eller hackade den ett par gånger med näbben och flög bort med sitt byte.

Falkens aktivitet och uthållighet häpnadsväckande, även om slagen ej var särskilt långa och falken alltså ej behövde stiga så mycket efter varje miss.

Tornsvalan gjorde synnerligen snabba undankast nedåt och sidlänges varje gång. Jag fick ej intrycket att den försökte fly från valplatsen, däremot fick jag uppfattningen att den mot slutet blev trött.

Hela förloppet följdes i kikare, alldeles fritt synligt men ej så nära att jag kunde se eventuella defekter på bytet. Det förefaller tydligt att falken utsåg ett särskilt byte från början; den ignorerade ju flera andra tornsvalor. Å andra sidan såg jag ingen defekt på det exemplar som anfölls, varken i dess flygbild eller dess beteende, och fallet får därför alls icke citeras som bevis på att bytesdjuret var på något sätt mindervärdigt.

(Ovanstående är en avskrift av mina originalanteckningar, som gjordes på ett litet engelskt spiralblock. Avskriften är ordagrann så när som på ett par obetydliga ändringar, avsedda att skapa större klarhet och faktiskt nödvändiga, eftersom originalet av naturliga skäl nedskrivs mycket snabbt. GRck 1984-01-07).

1958-12-27.

Denna dag färdades Inga och jag och lilla Lisen med tåg från Ystad 1130, tågombyte i Svedala, ankomst Lund 1253. Färdsträcka 67 km, restid 83 minuter, helt tidtabellsenligt. Det var mildväder, snöfritt och mulet och ej alldeles klar luft, men molntäcket var tydligen rätt tunt, och små flikar av den blå himlen skymtade kortvarigt vid ett par tillfällen. Inga och jag obsade flitigt fågel på färden och såg påfallande många ex; se nedan. På sträckan Ystad - Svedala obsade vi huvudsakligen norrut; på sträckan Svedala - Lund österut. Följande fåglar sågs på resan:

- (a) mellan Ystad och Charlottenlund 1 ormvråk, 75 fiskmåsar, 200 + 1000 + 400 + 10 snöskator. Nära Charlottenlunds station sågs ~~en~~ 4 svanor, högst sannolikt sångsvan, flyga på avstånd och fälla på en översvämmad sänka. Nära stationen på en stubbåker en flock på minst 200 sädgäss.
- (b) mellan Charl. och Ryngge allra minst 10 råkor samt 2 flockar små fågel på resp. 100 och 50 ex. Nästan säkert bestod dessa flockar av bergfink resp. gråsiska, men alldeles bergsäker bestämning ej möjlig.
- (c) mellan Ryngge och Rydsgård en flock på 40-50 sparvar, sannolikt både gråsparv och pilfink, vidare 7 + 6 kråkor, 2 kajor, 5 + 2 skator samt en flock på 50 snöskator.
- (d) mellan Rydsgård och Skurup endast kråkfågel, nämligen en flock på 13 skator samt en blandflock på c 50 kajor och 30 råkor.
- (e) mellan Skurup och Näsbyholm 1 ormvråk och 2 kajor samt nära ø sistnämnda station en rastande flock på drygt 100 sädgäss.
- (f) mellan Näsbyholm och Börringe drygt 20 kråkor, 2 skator, 3 ormvråkar varav 2 i sällskap, en ung kungsörn blott 80 - 100 m från tåget, vidare flock c 70 ringduvor och ~~en~~ två flockar snöskator på resp 50 och 150 ex.
- (g) mellan Börringe och Svedala 2 skator, c 5 kråkor, 7 sidensvansar 1 ormvråk samt 100 + 200 + 500 + 50 snöskator. Dessutom låg 3 sångsvanar i den del av Börringesjön som syns från tåget. Vattnet var isfritt, men mot vanligheten sågs inga vattenfåglar utöver de tre svanarna.
- (h) mellan Svedala och Holmeja: vid Svedala avstjälpningsplats ungefär 50 gråtrutar samt, mycket approximativt, 150-200 kajor och 50-75 råkor. Därefter 150 snöskator och en ensam sidensvans.
- (i) mellan Holmeja och Klågerup huvudsakligen stora flockar kråkfågel, den ena omfattande c 10 kråkor, c 15 råkor och nära 100 kajor, den andra c 15 kråkor, 25 råkor och högst ungefärligt 140 kajor. Därutöver 1 skata, 5 obestämda småfåglar, 30 + 13 snöskator, 1 ormvråk samt 1 obest. rovfågel, trol. också ormvråk
- (k) mellan Klågerup och Staffanstorp endast 2 skator sedda.
- (l) mellan Staffanstorp och Lund slutligen 2 + 4 + 1 kråkor, 1 + 1 skator; vidare 2 trutar, som rimligen var gråtrutar, flygande på avstånd, 1 tornfalk, 1 ormvråk samt en flock på 50 snöskator.

Denna renskrift är gjord efter det aldrig fullbordade manuskript som jag skrev ihop direkt efter resan. Ordalydelsen är dock något ändrad. Manuskriptet sitter, som vanligt i kronologisk ordning, i pärm innehållande "originalanteckningar av vilka renskrifter har gjorts". För vissa kommentarer och uppfattningar, som var berättigade år 1958-59 och som visar hur mycket sämre landskapet då var fältornitologiskt undersökt, bör alltså detta manuskript konsulteras.

F O R T S

4

1958-12-27 forts.

Fågelobsar gjorda vid tågresa Ystad-Svedala-Lund; tabellering av uppgifterna på föregående sida, men sträckan uppdelad i bara 5 delar.

art	Ystad- Ryngge	Ryngge- Skurup	Skurup- Svedala	Svedala- Klägerup	Klägerup- Lund	summa
SÄDGÅS	≅ 200		100			> 300
SÅNGSVAN	4		3			7
ORMVRÅK	1		5	1	1	8
Kungsörn			juv 1			1
tornfalk					1	1
obest. rovf.					1	1
fiskmå	75					75
gråtrut				50	2	52
ringduva			70			70
sidensvans			7	1		8
snöskata	200 + 1000 + 400 + 10	50	50 + 150 + 100 + 200 + 500 + 50	150 + 30 + 13	50	2953
skata		7 + 13	2 + 2	1	2 + 2	29
kaja		2 + 50	2	200 + 100 + 140		494
råka	> 10	30		75 + 15 + 25		> 155
kråka		7 + 6	20 + 5	10 + 15	7	70
obest. små- fågel	100 + 50	40		5		195
summa	2050	205	1267	831	66	4419

Kommentarer: se nästa sida!

1958-12-27 forts.

Kommentarer till artlistan:

- (a) småfågelflockarna mellan Ystad och Rynge bestod nästan säkert av bergfink i ena flocken och gråsiska i den andra.
- (b) småfågelflocken mellan Rynge och Skurup bestod med visshet av sparvar/finkar av släktet Passer; sannolikt ingick både fråsparv och pilfink.
- (c) alla gråtrutarna och mycket av kråkfågeln ~~sees~~ mellan Svedala och Klågerup sågs i själva verket nära Svedala avstjälpningsplats.
- (d) ormvråkarna satt på marken eller i träd eller flög lågt, otvivelaktigt blev de i ett par fall uppskrämda av tåget.
- (e) den obestämda rovfågeln var sannolikt ormvråk.
- (f) nära nog alla snöskateflockar sågs på nära håll.
- (g) kungsörnen sågs nära Börringe, i välkänd örnmärk.
- (h) alla räkningar och skattningar är försiktiga, och siffrorna på flockstorlek är mycket nära korrekta för små flockar men i underkant för större flockar.

S L U T